

LISTEK.

Izgnanci.

(Povest iz prvih časov krščanstva).

(Dalje.)

Drugo poglavje.

Na poti.

Popoldne prihodnje dne so se zbrali duhovniki vseh 25 župnij, v katere je bilo takrat mesto Rim razdeljeno, k tajnemu posvetovanju. Izbrali so si v to svrhu prostorno grobnico na ostrijanskem pokopališču, kjer so bili varni pred cesarjevimi preganjalci. Morali so se posvetovati vsled odsotnosti papeža Poncijana glede vladanja cerkve v Rimu in glede občevanja z vesoljno cerkvijo.

Za vladanja mladega cesarja Aleksandra Severa (Strogega), katerega mater Julijo Mamejo je pridobil veliki cerkveni oče Origen za krščanstvo, so preživeli kristjani celo vrsto let v srečnem miru, dokler ni Maksimin v vojski proti Germanom v marcu l. 235. umoril matere in sina. Maksimina je proglašilo vojaštvo za cesarja in ta je zopet obnovil prejšnje razglase in naredbe proti kristjanom. Mnogo so jih umorili, druge pa obsodili v pregnanstvo.

Dijakon Fabijan je lahko potolažil zbor s poročilom, da se je mladi Hipolit blagohotno žrtvoval in spremlja škofa Poncijana ter bo od časa do časa poročal o častitljivem škofu. Zato so takoj sklenili, da dajo Hipolitu iz cerkvene blagajne sredstev na razpolago, s katerimi naj olajša usodo jetnikov, in da porabijo vsako ladjo, ki bo plula v Sardinijo, za kolikor mogoče živahno in redno občevanje s poglavarjem cerkve.

Bila je takrat navada, da so vklepali skupaj mlajše in starejše jetnike z namenom, da bi starejši bolje delali, mlajši pa izvrševali ona težavna dela, katerih starejši nikakor niso bili zmožni. Kljub temu pa sta bila zvečer pred odhodom le po izrednem slučaju vključena skupaj Poncijan in Faustin, da odslej prenašata skupno jarem sužnosti, dokler ne pretrga smrt njune trdne vezi.

Oba, ki ju je usoda tako priklenila skupaj, sta bila v vsakem oziru popolnoma različna. Faustin je bil star kakih 25 let, Poncijan pa skoro škrat starejši. Dočim je imel mladeničev obraz grško-rimski izraz, je kazal starost iztočen izvor. Iz tega, od starosti razjedenega obraza s plešastim čelom in dolgo, snežno-belo brado je odsevala duševna plemenitost, ki si jo zastojal iskal na obrazu Rimljana.

Zatopljen v tiho bol in žalostno premišljeval o razvalinah svoje sreče, ni Faustin niti včeraj zvečer, niti na poti k pristanišču izpregovoril besedice s svojim sotrpinom.

Še-le pogled na drago izvoljenko in divja žalost, s katero ga je Florencija objela, je vzbudila mladeniča iz temnih misli in mu pregnala nekoliko bolest, ki je kakor železen obroč tiščala njegovo srce. Ko je trda roka vjakova odrinila nevesto od njega in jo je videl, kako se je v neizrečeni bolesti zgrudila, tedaj mu je v globoki žalosti privrel potok solza iz oči. Kako je prišel na ladjo, niti sam ni vedel.

Poncijan je dosedaj s sočutjem opazoval tovariša. Ko pa je plavala ladja ob samotnem obrežju Tibere, ga je skušal potolažiti in je rekel:

„Neumljiva usoda naju je tesno združila, ne da bi se dosedaj poznala. Če se morava odslej oba podvreči trdi službi, pa prenašajva skupno tudi bolest. Za mene slovo ni bilo tako težko, ker nisem zapustil niti premoženja niti družine. Ubog osvobojenec sem in starost, ki se bliža smrti. A mnogo težje je bilo slovo za tebe. Ti si izgubil premoženje, bodočnost in njo, s katero bi bil vžival najslajšo srečo na poti življenja.“

Te besede je govoril starček s toliko prisrčnostjo, da je čutil mladenič globoko potrebo, olajšati si tugepolno srce in je odgovoril:

„Zahvaljujem se ti za tvoje sožalje, dobri starček. Ko se pomirim, ti bom pripovedoval, kako srečen sem bil, na koliko večjo srečo sem se upal in kako me je en sam udarec usode vrnil v največjo nesrečo. Toda kaj si ti, osvobojenec in starček, storil, da te je obsodil neusmiljeni trinog?“

„Škof kristjanov sem“, je odgovoril Poncijan; „in množica, ki se je pritiskala k meni, so bili moji verniki, ki so prosili od poslavljajočega se očeta zadnjega blagoslova.“

Kljub ponosu svojega plemstva se Faustin vsled svoje velike nesreče ni mogel več vzdržati, da bi ne govoril z nekdajnjim sužnjem. Ker pa je bil ta eden izmed zaničevanih kristjanov in celo njihov poglavar, je to znova zbudilo mladeničevo mržnjo do „oslovih častilcev“, kakor so tedaj zaničljivo imenovali kristjane. Zakaj so njega, potomca prastare senatorske rodovine, uklenili skupaj ravno s človekom iz najbolj sovražnih slojev?

Faustin je že nekaj časa molčal. Poncijan pa, ki je uganil njegove misli, je po kratkem odmoru zopet spregovoril:

„Ali nisi čutil nikoli potrebe, da bi v toliki žalosti klical svoje bogove na pomoč? In če te niso hoteli rešiti, ali so te vsaj potolažili?“

„Ne govori mi o bogovih, ki se v svojem Olimpu (paganskih nebesih) za nas uboge smrtnike popolnoma nič ne brigajo“, je odgovoril mladenič; „ako bogovi in Olimp sploh obstoje, se tudi tvoj bog“, je nadaljeval z zaničljivim glasom, „ni veliko potrudil, da bi ti pomagal; za svojega velikega duhovna bi se moral vendar nekoliko bolje zavzeti.“

Poncijan je gledal mladeniča z velikim sočutjem.

„Vzemiva slučaj, da bi bil jaz 30 let mlajši“, je odgovoril, „in bi šel s plemenitim cesarjem Aleksandrom Severom v Germanijo in bi tam v zmagovalni bitki padel, ali bi moja usoda obžaloval ali zavidal?“

Faustin se je začudil nad tem vprašanjem, pogledal starca in mu končno odgovoril:

„Kako bi pač mogel najti lepšo smrt?“

„In vendar bi umrl samo za pozemeljskega gospodarja, ki mi žrtvuje mojega življenja ne bi mogel za nič povrniti. In kakšen užitek ali kakšno veseleje bi mi po smrti pripravila slava, da sem padel kot junak?“

„Toda kaj sklepaš iz teh stavkov?“

„Neizrečeno velika milost in čast je umreti in trpeti za Gospoda, ki ni pozemeljski vladar, ampak Kralj nebes in zemlje, ki poplača svoje bojovnike z neveljivimi lovoričkami in povrne žrtev življenja z večnim življenjem v nebesih.“

Faustin mu ni mogel več odgovoriti, ker je ladja ravno pristala v Ostijo (rimsko pristanišče), da bi sprejela še nekoliko blaga. Kristjani v pristanišču, ki so izvedeli o papeževem prihodu, so se zbrali v velikem številu na obrežju. Podkupili so poveljnika lad-

je z veliko svoto denarja, da je dovolil, da so smeli dati jetnikom okrepčila za dolgo pot.

Faustin se je zelo čutil nad prisrčno ljubeznijo in otroško udanostjo, s katero so verniki poljubovali škofu verige in roki; posebno pa ga je osupnilo, ko je videl med kristjani gospo s tremi hčerkami, katero je poznal kot članico velečenjene rodovine in ki je z ravno tako velikim spoštovanjem poljubovala roki in verige škofove kakor drugi.

Ko je ladja zopet odrinila od obrežja in počasi plula na odprto morje, je vprašal mladenič škofa:

„Ali ni bila ona gospa s tremi hčerkami plemenita Dacija? Slišal sem sicer, da učijo kristjani enakost vseh ljudi in ne delajo nikakega razločka med prostimi in sužnji, vendar sem mislil, da je to samo neumna prenapetost in nezmisljenost njihovih nauk, ki so sicer vabljeni za ljudstvo, ki pa odbijajo vsakega patricija (plemiča), ker so nevarni za državo.“

„Kaj je tebe, potomca plemenite rodbine“, je odgovoril Poncijan, „priklenilo sedaj na mene, ubogega sužnja iz daljnega Ponta? In če je bilo že sovraštvo in krutost krvoločnega samosilnika dovolj močno, da je odpravilo razliko stanu med nama in naju zedinilo v ozko vez za celo življenje, ali se potem čudiš, da je neizmerna ljubezen božja, ki smatra celo zadnjega sužnja za svojega otroka, nagnila ono gospo...“

„Torej ni razločka“, ga je prekinil nevoljno Faustin, „med Rimljani in barbari, med patriciji in plebejci (ljudstvom), med prostimi sužnji? Kaj drugega, ko sila, more zabraniti ljudstvu, da ne napade bogatinov, da si razdeli z njimi v enakosti in bratstvu njihovo last?“

„Isti Bog“, je odgovoril s svečano resnostjo starček, „ki je najnižjega hlapca povzdignil za svojega sina, je stopil doli z nebes, postal ubog in pokoren do smrti na križu. In ta zgled Boga uči siromaka in sužnja ljubiti uboštvo in pokorščino ter voljno nositi svoj križ.“

„Ti torej“, je vprašal Faustin zopet zasmehljivo, „če bi ti bilo mogoče, se ne bi otreseš teh verig z rok, ampak bi povzgledu tvojega Boga rajši prostovoljno šel v rudnike, dokler te ne bi smrt združila s tvojim Jupiterom v Olimpu...?“

Hipolit do sedaj ni našel niti za trenotek časa, da bi se približal škofu; sedaj pa so ravno potegnili jadra kvišku, ugodni veter je gnal ladjo lahko in hitro na širno morje in tako so si mornarji lahko odpočili.

Na Faustino vprašanje je namignil starček mladeniču in ga vprašal:

„Ali nisi ti suženj plemenite gospe Florencije? Kaj te je privedlo sem na to pot?“

„Toda, častitljivi oče“, je odgovoril začuden Hipolit, „ali mi nisi dovolil, da smem deliti s tabo v rudnikih tvoje trpljenje?“

„Ti greš torej prostovoljno s tem starcem v pregnanstvo?“ je vskliknil Faustin začuden.

„Da bi njemu in tebi služil“, je odgovoril Hipolit. „Ko sem videl svojo gospo v globoki žalosti radi tebe, sem izprosil, da te smem spremljati; tako lahko obenem služim svojemu častitljivemu očetu in mu lajšam trpljenje.“

„Da bi tudi meni služil? — Spominjam se, da sem te videl v hiši svoje Florencije med sužnji. Ti se torej pelješ z mano, greš z nama v temne rudnike, da deliš z nama to veliko bedo pod neusmiljenimi udarci paznikov?“

(Dalje prihodi.)

Iz celega sveta.

Uspeh razredne (nove) loterije. Generalno ravnateljstvo razredne loterije je razpisalo 100.000 srečk. Prišlo pa je več kot 1000 ponudb, ki bi zadostile razmerju 330.000 srečk. Od ponudb za prodajanje srečk novoustanovljene državne razredne loterije jih pripade okoli 120.000 na stavbe in okoli 230.000 na banke, denarne menjalnice, trgovce in zasebnike. Ker pa se bo oddalo le 100.000 srečk, se na veliko število ponudb ne bo moglo ozirati. Generalno ravnateljstvo namerava podeliti 60.000 srečk bankam in menjalnicam, ostalih 40.000 pa drugim prosilcem. Sklenilo se je ustanoviti okoli 300 prodajalnic srečk razredne loterije. Natančno število prodajalnic v posameznih krajih se bo določilo na posebnem posvetovanju.

Bivši turški sultan Abdul Hamid je imel v svojem živalskem vrtu 8 levov, 6 tigrov, 4 hijene, 4 opice, 8 pižmarjev, 2 orang-utanga (epice), 608 jelenov, 60 severnih jelenov, 160 bivolov, 4 volkov, 4 kozoroge, 2 žirafi, 8 vider, 200 kač in 400 drugih divjih živali. Poleg tega je imel še cele čete domačih živali, kakor 400 krav, 40 bikov najboljših plemen, 40 volov, 3500 konjev, 18 zeber, 200 egiptovskih mul in 80 kamel. Posebno pa je ljubil mačke, katerih je imel v svojem vrtu okoli 1500, med temi 212 dragocene pasme, katere je poznal vse po imenu. Ker pa so se mačke in domači zajci hitro pomnoževali, je moral sultan večje število svojih ljubljencev podariti. Takega darila ni smel nihče odvrniti. Tudi ni smel nihče, ki je prejel kako žival od sultana, isto umoriti, ker je sultan včasih ukazal prinesiti kakega mladiča, da se je prepričal, če dotični, katerega je obdaril, v resnici izpolnjuje njegovo zapoved. Najraje pa je imel pse in ptice. Od tel ni daroval nobenega. Imel je 200 plemenjakov (rdečih gosi), 50 gosi, 50 labodov, 30 pelikanov in 600 kokoši najrazličnejših pasem. Poleg teh je imel tudi 100 fazanov, 10 pavov, 60 golobov-pismošev, 200 papagajev in 150 kanarčkov. Papagaji so bili vsi izvežbani

in so znali peti in žvižgati. Baje so znali peti najlepše komade iz oper (gledaliških predstav). Te podatke je podal bivši sultanov živinozdravnik dr. Schäfer, katere je priobčil neki ameriški časopis.

100letnica pridobninskega davka. Zadnji dan lanskega leta je minulo 100 let, odkar je upeljan pridobninski davek. Vzrok upeljave so bile slabe denarne razmere, ki so jih povzročile neprestane vojske z Napoleonom. Avstrija je morala Napoleonu odstopiti 2150 kv. sežnjeve zemlje s 3% milijona prebivalci in takoj izplačati 30 milijonov frankov, pozneje pa še 55 milijonov kot vojno odškodnino. Državni dohodki so tedaj komaj pokrili obresti državnih dolgov. L. 1810 je veljal naš goldinar v svetovnem prometu le 6 krajcarjev. 15. marca 1811 pa je bil državni polom, ki je povzročil, da so padli državni papirji v vrednosti 1060 milijonov na peti del svoje vrednosti. Posledica tega je bila velikanška draginja. L. 1811 je stal funt sladkorja 24 goldinarjev, par čevljev 50 goldinarjev, vedro vina 150 goldinarjev. V teku stoletij se je pridobninski davek mnogo izpremenil. Zadnja sprememba se je določila 25. oktobra 1896. Določbe glede pridobninskega davka ne odgovarjajo več sedanjim razmeram.

Nekaj o tobaku. Pri nas se goji tobakova rastlina v Galiciji, na Tirolskem in v Dalmaciji. Pri tobačnih nasadih je uslužbenih 54.000 ljudi, katere izplačuje država v znesku 5 milijonov kron. Država pa kupi vsako leto tudi za 13 milijonov kron ogrskega tobaka. Poleg tega kupi še za 40 milijonov kron tujege tobaka. Avstrijske tovarne pripravijo letno okoli 400.000 stotov tobaka, iz katerega izdelajo okoli 1300 milijonov smodk, 6200 milijonov cigaret, 250.000 stotov tobaka za kajenje in 11.000 stotov tobaka za nosljanje. Kako napreduje uporaba tobaka, je razvidno iz sledečih podatkov: L. 1748 so bile pri nas samo 3 tovarne. Prideloval se je samo tobak za nosljanje in kajenje s pomočjo pipe. Dohodki so znašali 11 milijonov kron. L. 1912 pa je bilo 30 tovarn, v katerih se je izdelovalo

31 raznih vrst cigar in 25 raznih vrst cigaret, 28 vrst tobaka za kajenje in 24 vrst tobaka za nosljanje. Dohodki so znašali ogromno vsoto 337 milijonov kron.

Izvoz vina na Ogrskem. Po uradnih statističnih podatkih se je lansko leto izvozilo na Ogrskem v stotih in steklenicah 1.491.688 stotov vina v skupni vrednosti 69.540.709 K. Uvozilo pa se je samo 338.480 stotov v vrednosti 15.198.044 K. Od l. 1909. se izvažajo iz Ogrskega vedno več vina. Izvoz vina v letih 1901 do 1908 je znašal povprečno 836.000 stotov v vrednosti 29.600.000 K, leta 1909 pa že 1.242.230 stotov v vrednosti 34.652.557 K. Leta 1910 se je izvozilo 1.097.611 stotov v vrednosti 36.358.913 K in leta 1911 celo 1 milijon 407.203 stotov v vrednosti 57.145.635 K. Lansko leto se je kljub slabi letini zvišal izvoz v razmerju let 1901—1908 za 78% in vrednost za 134%.

Čudno tele. Na Pirišovem, občina Loke v Tuhijski dolini na Gorenjskem je posestniku Francetu Mlakarju rodila krava tele s tremi nogami, prednja desna noga manjka. Tele je zdravo in sedaj staro 4 tedne.

Odprava redov, plemstva in odlikovanj na Norveškem. Vse stranke v norveškem državnem zboru so se izrekle za to, da se na Norveškem vsi redovi in razna odlikovanja odpravijo. V nekaj mesecih ne bo na Norveškem nobenih križcev, medalj in drugih takih dragocenih reči več, po katerih v Avstriji tako srea hrepenijo.

Kako se ohranijo cvetlice delj časa sveže. Odrezanim cvetlicam (vrtnicam) je treba 2krat na dan priliti sveže vode in pridejati nekoliko sladkorja. Na ta način ostanejo cvetlice dolgo časa sveže in dišeče.

Toča v Slavoniji. Hrvaški listi poročajo, da je dne 12. t. m. v okolici Osjeka in Broda padala toča brez prestanka več kot ¼ ure ter pokrila zemljo 5 cm visoko. Zrna so bila debela kot lešniki in po nekod kakor kokošja jajca. Toča je napravila po celi Slavoniji veliko škodo.